

Innehållet i veckans Nyhetsbrev

- ”Skattefrihet för ökad befolkning i norrländska inlandet” – HSSL-brev till svenska regeringen
- Kommunförbundet för en fortsättning av försöket i Kajaland – Jern efterlyser uppföljning med Åland som jämförelseobjekt
- Itellas framtidsexperiment med postlåda på nätet väcker intresse hos skärgårdsbor – äldres dataovana bekymrar byaktiv
- Pilotprojekt med läkarvård på distans för äldreboende på landsbygden
- Vad gynnar redovisningsrutinerna i slutändan? – om samhällsplanering och uppföljning
- Läs även detta: **Esbo bygger ekologisk stadsby för 20 000 invånare *Kommunerna borde kunna få ta ut större fastighetsskatt för vindkraftverk *Aktionsgrupperna har förordat 3 300 ansökningar – bättre resultat i programarbetet kräver attitydförändringar *Byaplanläggningsprojekt håller slutseminarium i Tavastehus*

Cit: **”En av de enklaste lösningarna i debatten om kommunal verksamhet är att kräva mer pengar till service och mindre pengar till byråkrati.”**
Kommunforskaren vid Åbo Akademi Siv Sandberg (Finlands kommuntidning 4/2010).

”Byarna måste höja sin ambitionsnivå för den egna verksamheten och kommunerna för sin del måste bättre och jämbördigare sköta om att bära befolkningsansvaret tillsammans med byarna. Skrid till verket med förhandlingarna byar och kommuner! Båda parter vinner.”

Professor Eero Uusitalo i ledaren för Maaseutu Plus – Landsbygd Plus 2/2010 (fritt översatt).

”Det nya ordet ”påfolka” ..., kommer det att bli årets nyord?”

Karin Askberger som undrar och tycker att det är dags att ”påfolka” landsbygden. Ordet tillkom i en av framtidsverkstäderna under den svenska Landsbygdsriksdagen 6-9.5 i Sunne (<http://www.helasverige.se/kansli/nyheter/visa-nyhet/blog/1/1094/2/>).

”SKATTEFRIHET FÖR ÖKAD BEFOLKNING I NORRLÄNDSKA INLANDET” – HSSL-BREV TILL SVENSKA REGERINGEN

Riksorganisationen Hela Sverige ska leva (HSSL) lämnade in ett brev till svenska regeringen 19.5, där man föreslår en kraftig skattereduktion i form av befrielse från kommunal och statlig skatt för byinvånarna i det norrländska inlandet. Grunden till brevet är en motion som

Lycksele bygderåd lämnade på HSSL:s årsmöte i samband med Landsbygdsriksdagen i Sunne (6-9.5). *”Man har försökt med massor av åtgärder, och vi har fått projekt och projektpengar i många omgångar, men det blir ingen förändring. Projekten har ingen långsiktig effekt och dessutom behövs folk för att driva projekt”*, säger Harald Holmberg från Lycksele bygderåd, som är en av dem som skrivit motionen. Enligt vice ordföranden för HSSL Inez Abrahamzon är förslaget om skattereduktion ett offensivt sätt att få folk till landsbygden, istället för det defensiva förhållningssätt som hittills inte lett till några radikala resultat. Man vill föra en dialog med statsmakterna om situationen. Det rör sig om byar långt ifrån både offentlig och privat service, alltså omständigheter som kräver mycket speciella lösningar. *Uppgifterna är från HSSL:s hemsida och finns under adressen <http://www.helasverige.se/kansli/nyheter/visa-nyhet/blog/1/1113/2/>. Lycksele bygderåds motion till HSSL och HSSL:s brev till svenska regeringen finns under adresserna <http://wpmu.helasverige.se/files/motion-lycksele-bygderad.pdf> respektive <http://wpmu.helasverige.se/files/behandling-av-motion-fran-lycksele-bygderad.pdf>.*

KOMMUNFÖRBUNDET FÖR EN FORTSÄTTNING AV FÖRSÖKET I KAJANALAND – JERN EFTERLYSER UPPFÖLJNING MED ÅLAND SOM JÄMFÖRELSEOBJEKT
Uppföljningsgruppen för förvaltningsförsöket i Kajanaland föreslår utgående från försöket att en permanent lag stiftas om samkommuner för landskap och regioner. Kommunförbundet har anmält avvikande mening till förslaget. Enligt förbundet kunde försöket fortsätta i Kajanaland, men kommunstrukturen och kommunförvaltningen i hela landet borde utvecklas utgående från en bredare beredning. Förbundet har föreslagit att en parlamentarisk kommitté skall tillsättas för att utreda en omläggning av kommunförvaltningen. Kommunerna skall ha klara och tydliga alternativ för att kunna avgöra hur kommunstrukturen och den övriga kommunförvaltningen skall utvecklas med beaktande av särdragen i de olika regionerna. Huvudstadsregionens metropolområde, samt de olika landskaps- och kommunmodellerna, bör bedömas som en helhet, så att kommunerna har tydliga alternativ för utvecklingen av kommun- och servicestrukturen senast år 2017. Den s.k. organiseringslagens (i vilken social-, hälso- och sjukvårdsstrukturerna revideras) överföring till följande regering bör beaktas vid avgörandet av en fortsättning på Kajanalandsmodellen. Om en permanent lag skulle stiftas på basis av försöket vore lagen, förutom ramlagen för strukturreformen, den enda lag som gäller utveckling av social-, hälso- och sjukvårdsstrukturerna. Eftersom Kajanalandsmodellen bara är en av de modeller som tagits upp i diskussionerna, är det problematiskt att stifta en landsomfattande permanent lag på basen av den, förrän kommunerna har tillgång till tydliga alternativ för utveckling av social-, hälso- och sjukvårdsstrukturerna. Kajanalandsmodellen har visat sig fungera i Kajanaland, och enligt Kommunförbundet är det primära syftet för lagberedningen, att Kajanaland också i fortsättningen skall kunna fungera enligt denna modell. Det måste ändå beaktas, att den lösning som gäller för Kajanaland, skall passa in i helheten av lagstiftningsprojekt för kommun- och servicestrukturen. *Uppgifterna är från Kommunförbundets meddelande (17.5) som finns på webbplatsen Kommunern.net på http://www.kommunerna.net/k_perussivu.asp?path=255;264;271;573;158530;161913;162267&voucher=11806F71-D7BB-4046-BB53-2889348BAE26. Se även pressmeddelandet (17.5) från finansministeriet om uppföljningsgruppens förslag för förvaltningsförsöket med länk till själva rapporten (på finska), Kainuun hallintokokeilun seurantaryhmän esitys (Förslag från uppföljningsgruppen för förvaltningsförsöket i Kajanaland), under webbadressen http://www.vm.fi/vm/sv/03_pressmeddelanden_och_tal/01_pressmeddelanden/20100517Foersla/name.jsp.*

Med servicen har man lyckats bra, enligt utvärderingen av Kajanalands förvaltningsförsök, men inte lika bra med utvecklingsuppdraget. ”Att resultaten här inte har blivit särdeles

märkvärldiga tolkar jag så att finska staten inte varit beredd att ge de frihetsgrader som skulle behövas. Det normativa har man inte velat lätta på utan i Kajaland har de varit precis lika klavbundna som tidigare.” Det här säger landskapsdirektören för Österbottens förbund Olav Jern, som efterlyser en uppföljning av undersökningen där man jämför Kajaland med landskapet Åland och självstyrelsen där. Jern fortsätter: ”Åland har en väldigt stor frihetsgrad att använda sina pengar och näringslivsutvecklingen där har varit framgångsrik. Tills någon annan har bevisat annat drar jag slutsatsen att det beror på den frihetsgrad som Åland har medan de i Kajaland var så styrda att de inte har lyckats få in en dynamik i näringslivsutvecklingen.” Jern tycker även att en landskapsmodell för Österbotten kunde vara ett gott alternativ. Uppgifterna är från en längre artikel, skriven av Maria Brommels, i Finlands kommundning (4/2010).

ITELLAS FRAMTIDSEXPERIMENT MED POSTLÅDA PÅ NÄTET VÄCKER INTRESSE HOS SKÄRGÅRDSBOR – ÄLDRES DATAOVANA BEKYMRAR BYAKTIV

Itellas framtidsexperiment med en postlåda på nätet väcker intresse. Pilotprojektet inleddes i mitten av april i byn Andersböle i Borgå och pågår till årsskiftet. Med i experimentet är närmare 150 frivilliga. Nu undrar folk i Åbolands skärgård när de kan få sin post inskannad och skickad till en nätpostlåda. Men Itellas utvecklingschef Tommi Tikka kan bara svara dem att det är ett experiment. Man vet inte hur konceptet kommer att se ut i slutet av året och om det går att förverkliga på annat håll. Responsen har annars handlat om tekniska frågor, men en del har även sagt att pappersbrev som fortfarande kommer efter pdf-versionen inte skulle behövas alls. Enligt Tikka passar tjänste folk som reser mycket. Ordföranden för Östra Nylands Byar rf Esko Taanila anser att det är bra, att Itella försöker hitta möjligheter att behålla servicen på glesbygden. Men det kan också finnas hinder. På landet bor rätt många äldre, för vilka det kan vara svårt att börja använda tekniken. Taanila litar på sekretessen, men tycker det är synd om det blir en diskriminering mot dem som inte är vana med datorer. Eftersom det är dyrt och krångligt att dela ut post på landsbygden, söker Itella nya sätt. Pilotprojektet i Andersböle går till så att posten delas ut normalt två gånger i veckan. Dessutom har varje hushåll och företag en postbox hos närposten, där posten utdelas övriga dagar. Meddelande om post sker via sms eller e-post. Förutom den fysiska postutdelningen skannas kundens 1:a och 2:a klassbrev till elektroniska brev som kunden kan läsa i Netposti med sina användarkoder kl. 9 på morgonen. Mottagaren får meddelande per sms eller e-post. Efter skanningen försluts breven i kuvert för att delas ut fysiskt. Hos närposten kan kunden själv hämta sina paket från en paketautomat. Deltagarna har för sin del skriftligen godkänt att posten öppnas och skannas, Försöket har godkänts av kommunikationsverket och dataombudsmannen. Brev skannas i ett rum dit inga utomstående har tillträde. Itella har redan skannat post i många år för företag och offentliga samfund. Varje dag skannas hundtusentals dokument. Uppgifterna är från lördagens upplaga (22.5) av Vasabladet. Se även adressen http://www.posti.fi/svenska/aktuellt/2010/20100415_forsok_startade.html på Itellas hemsida.

PILOTPROJEKT MED LÄKARVÅRD PÅ DISTANS FÖR ÄLDREBOENDE PÅ LANDSBYGGEN

Inom Kust-Österbottens samkommun för social- och primärhälsovård (K5; Malax, Korsnäs, Närpes, Kaskö och Kristinestad) har man funderat på nya serviceformer för landsbygden, där särskilt bristen på läkare periodvis har vållat bekymmer. Dessa kommuner har också en åldrande befolkning som är i behov av allt mera läkarvård. Hur löser man ekvationen med ökat behov av läkarvård och nya servicekoncept? Här blev svaret ett samarbetsprojekt med bolaget Doctagon Oy i Helsingfors. Det speciella är att ett Helsingforscentrerat bolag

i pilotsyfte på distans sköter om läkarvården i några utvalda äldreboenden på landsbygden. Kommunen Korsnäs, med 2300 innevånare söder om Vasa, är med i pilotprojektet via sitt äldreboende Lärknäs och demenshemmet Annahemmet. Praktiskt går det till så att personalen på Annahemmet varje torsdag har telefonrond med läkaren i Helsingfors, då varje klient går igenom. Kontinuiteten gör att man kan upptäcka och ta ställning till om det är något som genast borde åtgärdas och hindra att akuta situationer/kollapser inte sker, utan symptomen kan analyseras och åtgärder sätts in i tid. Ronder på avdelningen hålls fyra gånger/år, varav två av gångerna med en geriatriker. Även anhöriga har möjlighet att få träffa läkare, vilka alltid är tillgängliga då man ringer Doctagon, och i 95 procent av fallen, är det den utsedda läkaren man fått tala med. Hela personalstyrkan har fått utbildning i användandet av apparaturen av läkare från Doctagon, som skall förse demenshemmet med nödvändig apparatur/olika mätinstrument. Enligt ansvarige sjukskötare Anna Pått på Annahemmet, så fungerar Doctagon-samarbetet ypperligt. Man har fått den hjälp man varit i behov av och klienterna får äntligen den vård de förtjänar. Onödiga sjuktransporter mellan HVC-bäddavdelningen i Malax, Vasa centralsjukhus (VCS) och hemmen har undvikits. Intresse, engagemang och en positiv attityd bland personalen krävs för att samarbetet med Doctagon skall fungera. Anna Pått konstaterar att hon i sin yrkesroll kan känna sig trygg i vetskapen om att hon alltid kan få råd och hjälp dygnet runt på svenska av Doctagon av någon som har alla baskunskaper om klienten. *Texten är från en längre artikel till ett kommande nummer av Maaseutu Plus – Landbygd Plus. Artikelskribenten Ann-Sofi Backgren är fullmäktigeordförande för Korsnäs kommun och projektchef vid Korsholms vuxeninstitut.*

VAD GYNNAR REDOVISNINGSRUTINERNA I SLUTÄNDAN? – OM SAMHÄLLSPLANERING OCH UPPFÖLJNING

Det svenska Landsbygdsnätverket har fått till uppgift att stötta alla de parter som skall genomföra landsbygdsprogrammet, och då har man satsat på att under den innevarande programperioden 2007-2013, försöka lära sig mer om vad som fungerar och inte fungerar i praktiken. En fråga som ständigt återkommer under dessa lärande samtal, är att många projektägare tycker att det är krångligt att ansöka om medel till ett projekt och ryggar tillbaka inför kraven på redovisning för beviljade medel. Anledningen enligt många av landsbygdsnätverkets medlemmar är att det system som riggats för att förverkliga den politiska viljan bakom EU:s program, lätt hamnar i frontalkrock med den verklighet som mottagande bönder och tänkbare projektägare lever i. Ytterst handlar det om att det system som man väljer i Sverige, skall göra det så lätt som möjligt för EU-kommissionens byråkrater att få överblick över hur pengarna fördelats och använts. Det slående är att det sällan förekommer någon debatt kring den styrande effekt som all uppföljning, granskning och utvärdering kan ha i relation till de intentioner som finns uttryckta i de antagna styrdokumenterna, inte minst inom projekt som får EU-finansiering. Granskningen ovanifrån sätter spelreglerna. Men vad gynnar i slutändan redovisningsrutinerna – ett mer eller mindre kreativt klimat? Man skulle kunna tänka sig att krånglet hämmar lusten att söka, men å andra sidan kunde det också öka kreativiteten för att komma runt de byråkratiska trösklarna. Vilket av alternativen är mest sannolikt? Det finns aktörer som skulle kunna ha sökt stöd, men väljer att låta bli och gör det de ser som nödvändigt i alla fall. Det som här har försökts förklaras, är att den regionala nivån sitter faktiskt inne med två styrande instrument, där det ena är samhällsplaneringen. Det andra instrumentet handlar om hur man väljer att följa upp, granska och lära sig av det man gör. Kvittot är om båda dessa styrinstrument står i samklang med varandra. När det kommer till att bedöma effekterna av EU:s regional- och jordbrukspolitik, så borde man kanske oftare lyssna till hur den lokala och regionala nivån vill få sina initiativ bedömda och granskade. Det är ju inte bara själva planerings- och beslutsprocesserna som

skall länkas samman i en fungerande effektiv flernivåstyrning, utan samma sak borde väl också gälla sätten att granska och följa upp. Här kan man undra om det inte finns andra mer kreativa sätt att redovisa förbrukade medel som gått till innovativa satsningar, än de system som den traditionella EU-byråkratin satt som standard. *Uppgifterna är från en artikel i Gränsbrytning – Nyheter om regioner och regional utveckling i Norden (9/2010), skriven av dess chefredaktör Per Holmström.*

LÄS ÄVEN DETTA

Esbo bygger ekologisk stadsby för 20 000 invånare

Hista skall bli en ny ekologisk stadsby med egnahemshus av trä och närservice för nästan 20 000 invånare som får stort rekreationsutbud. Det skall byggas miljövänligt och området får självförsörjande energilösningar, så som bergvärme och solenergi. Det finns även planer på att utnyttja biogas från Kärringmossens avstjälpningsplats för busstrafiken. Hista är ett känsligt område att bygga på, eftersom det ligger i närheten av Noux nationalpark och har ett 400 år gammalt kulturlandskap, bl.a. miljönämnden kräver därför mera utredningar gällande miljökonsekvenserna. Med sin idylliska landsbygd och endast 8 km från Esbo centrum, förväntas området bli attraktivt. Men för att området ska bli en enhetlig del av resten av Esbo, krävs bättre förbindelser. Många har flyttat hit p.g.a. lugnet i den idylliska landsbygden, och nu undras det vad som kommer att hända med området i framtiden. Jordbrukaren Risto Ihamuotila, som bott här hela sitt liv, har sålt omkring 250 hektar mark åt Esbo stad för bygget i Hista. *"Huvudstadsregionen växer hela tiden och man måste placera människorna någonstans för att arbetskraften inte ska flytta bort"*, säger Ihamuotila som inte har något emot det nya området Hista, bara man tar i beaktande naturen och det gamla kulturlandskapet. Delgeneralplanen för egnahemshusområdet skall snart godkännas, och det är avgörande för hur ett av Esbos största byggprojekt kommer att se ut år 2030. *Uppgifterna (från 19.5) är från YLE:s Internytt och finns på adressen <http://svenska.yle.fi/nyheter/artikel.php?id=186730>.*

Kommunerna borde kunna få ta ut större fastighetsskatt för vindkraftverk

Riksdagsledamoten Mats Nylund anser att kommunerna bör få möjlighet att ta ut större fastighetsskatt för vindkraftverk. Nylund, som presenterade en lagmotion i ärendet för riksdagen 20.5, anser att den fastighetsskatt som gäller andra typer av kraftverk också skall tillämpas på vindkraftverk över 2 megawatt. Staten stimulerar vindkraftsetableringar via inmatningstaxor, och eftersom eventuella olägenheter är lokala anser han att det är rättvist att lokalsamhället även skulle få del av satsningarna via fastighetsskatten. Enligt Nylund skulle det ha liten inverkan på vindkraftens omsättning, men positiva effekter på kommunernas ekonomi. Kommuner och markägare skall också beaktas och behandlas rättvist. *Uppgifterna är från fredagens upplaga (21.5) av Vasabladet.*

Aktionsgrupperna har förordat 3 300 ansökningar – bättre resultat i programarbetet kräver attitydförändringar

Aktionsgruppernas målsättning är 7 000 beviljade beslut under nuvarande programperiod, vilket torde uppnås eftersom aktionsgrupperna i nuläget har förordat runt 3 300 ansökningar. Antero Lehikoinen från Joensuu seudun Leader-yhdistys har gjort en enkät till aktionsgrupperna om gruppernas syn på programarbetets situation. Enligt Lehikoinen kan programarbetet inte ge mer resultat om inte byråkratin minskas, men det räcker inte med att ändra förordningar, utan det krävs attitydförändringar. Verksamheten bör utgå från förtroende, resultat bör gå före formaliteter. Tuomas Kuhmonen vid Fin-Auguuri, som ansvarar för utvärderingen av *Programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2007-2013*, föreslog resultatavtalstänkandet som lösning för att åstadkomma en förtroendekultur. *Läs mer*

om konferensen för Programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland som hölls i Tavastehus den 4-5 maj på landsbygdnätverkens hemsida under adressen http://www.landsbygd.fi/sv/index/kommunikation/nyheter_och_meddelande/programkonferensen.html. Målet för konferensen var att effektivisera förverkligandet av programmet genom en ökad dialog mellan ELY-centralerna, aktionsgrupperna, ministeriet och landsbygdsnätverket.

Byaplanläggningsprojekt håller slutseminarium i Tavastehus

Hurudana framtidsmöjligheter och utmaningar har byarna i olika delar av landet? Hur skiljer sig planläggningens mål och medel i byar med tillväxt och livskraft? Hur kan byarnas planläggning och byaplanering stöda varandra? Miljöministeriet och Landsbygdspolitikens samarbetsgrupps (YTR:s) temagrupp för landsbygdsboende ordnar ett gemensamt slutseminarium för utvecklingsprojektet för byaplanläggning, *Kyläkaavoituksen kehittämisshanke*, 9.6 i Tavastehus. I seminariet presenteras de pilotkommuner/-byar som varit involverade, samt staden Tavastehus' plan för byarnas utveckling. I samband med presentationen av pilotobjekten ges talturer åt experter inom planläggning, särskilt med synvinkeln på planering som anpassas till byarnas geografiska läge eller skillnader i tillväxt. På YTR:s hemsida finns program och anmälningsuppgifter (anmälan senast 26.5) under adressen <http://www.maaseutupolitiikka.fi/files/1266/Kyläkaavaseminaari09062010.pdf>.

VAD HAR HÄNT?

Skriv ner några rader om vad som är på gång i er region eller organisation och som kan vara av allmänt intresse för alla!

Nyhetsbrevet, som utkommer en gång i veckan med Svenska Temagruppen (SveT) inom Landsbygdspolitikens samarbetsgrupp (YTR) som samarbetspart, sänds till Byaservice samarbetsgrupp, nyckelpersoner d.v.s. de som representerar Byaservice i olika centrala organ, projektledare som jobbar inom Byaservice, de lokala aktionsgrupperna, de regionala byaorganisationerna och till olika personer/organisationer med anknytning till landsbygdsutveckling. Alla som har något att informera om, skickar in sina bidrag till e-mailadress: kenneth.sundman@ssc.fi. Skriv mycket kort och undvik bilagor. Hänvisa hellre till webbsidor för mer info.

Nyhetsbrevet kan även läsas på Svensk Byaservice hemsida, www.bya.net. Vill du komma med på vår sändlista, sänd då mail till adressen kenneth.sundman@ssc.fi. Ifall någon inte vill ha Nyhetsbrevet i fortsättningen, meddela till samma e-mailadress ovan.
